

BANKLARDA KOMPLAENS NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNI O'RNI

Bozorov Javli Tagaevich

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistri

Zamonaviy bank tizimlari murakkab va dinamik muhitda faoliyat yuritadi. Banklar uchun komplaens nazoratni ta'minlash, risklarni boshqarish va mijozlar ishonchini oshirish muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayonda zamonaviy texnologiyalar, jumladan, sun'iy intellekt, ma'lumotlar tahlili, blokcheyn va bulutli hisoblash tizimlari muhim rol o'ynaydi. Sun'iy intellekt va mashinani o'rganish banklarda risklarni aniqlash va baholash jarayonlarini avtomatlashtirishda muhim vositalardir. Sun'iy intellekt yordamida banklar mijozlarning moliyaviy xatti-harakatlarini tahlil qilib, potentsial risklarni oldindan aniqlashlari mumkin. Masalan, kredit riski baholashda Sun'iy intellekt algoritmlari mijozlarning tarixiy ma'lumotlarini tahlil qilib, qarz berish qarorlarini qabul qilishda yordam beradi. Sun'iy intellekt yordamida ma'lumotlarni tezda tahlil qilish va qarorlar qabul qilish mumkin. Sun'iy intellekt algoritmlari xatolarni kamaytiradi va risklarni aniq baholash imkonini beradi. Ma'lumotlar tahlili banklarda komplaens nazoratni takomillashtirishda muhim ahamiyatga ega. Banklar katta hajmdagi ma'lumotlarni to'playdilar va ularni tahlil qilish orqali mijozlar ehtiyojlarini aniqlash, bozor tendentsiyalarini kuzatish va risklarni baholash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Tahlil qilingan ma'lumotlar asosida banklar strategik qarorlar qabul qilishda aniqroq bo'lishadi. Mijozlar haqidagi ma'lumotlarni tahlil qilish orqali banklar ularning ehtiyojlarini yaxshiroq tushunishlari mumkin. Blokcheyn texnologiyasi banklarda shaffoflik va xavfsizlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu texnologiya yordamida banklar tranzaksiyalarni xavfsiz va shaffof tarzda amalga oshirishlari mumkin. Blokcheyn yordamida ma'lumotlar o'zgarmas va xavfsiz saqlanadi, bu esa ichki nazorat tizimlarini mustahkamlashga yordam beradi. Blokcheyn texnologiyasi ma'lumotlarni himoya qilishda yuqori darajadagi xavfsizlikni ta'minlaydi. Tranzaksiyalarni blokcheyn orqali amalga oshirish banklar uchun shaffoflikni oshiradi. Bulutli hisoblash banklarga ma'lumotlarni saqlash va qayta ishlashda katta imkoniyatlar yaratadi. Bulutli xizmatlar yordamida banklar o'z infratuzilmasini yangilash va xarajatlarni kamaytirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu, o'z navbatida, komplaens

nazorat jarayonlarini takomillashtirishga yordam beradi. Bulutli hisoblash banklarga o'z ehtiyojlariga mos ravishda xizmatlarni tanlash imkonini beradi. Bulutli xizmatlar yordamida banklar o'z tizimlarini tezda yangilashlari mumkin.

Zamonaviy texnologiyalar banklarda xavfsizlikni oshirishda bir qator muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy kiberxavfsizlik vositalari banklarning ma'lumotlarini himoya qilishda muhim ahamiyatga ega. Ular zararli dasturlardan, xakerlardan va boshqa kiber tahdidlardan himoya qiladi. Tarmoq xavfsizligi tizimlari banklarning ichki va tashqi tarmoqlarini himoya qilishda yordam beradi, bu esa ma'lumotlarning o'g'irlanishi va zarar ko'rishining oldini oladi. Mobil banking xizmatlari uchun xavfsizlik protokollari, masalan, ikki faktorli autentifikatsiya, foydalanuvchilarning hisoblarini himoya qilishda muhimdir. Mobil ilovalar orqali foydalanuvchilar o'z hisoblaridagi harakatlar haqida tezkor xabardor bo'lishlari mumkin, bu esa firibgarlik holatlarini tezda aniqlash imkonini beradi. Zamonaviy texnologiyalar banklarda xavfsizlikni oshirishda muhim vositalar hisoblanadi. Ular nafaqat firibgarlik va kiber tahdidlarga qarshi kurashishda, balki mijozlar ishonchini oshirishda ham katta rol o'ynaydi. Banklar ushbu texnologiyalarni joriy etish orqali o'z xavfsizlik tizimlarini mustahkamlashlari va mijozlar ma'lumotlarini himoya qilishlari mumkin.

Xulosa:

Zamonaviy texnologiyalar banklarda komplaens nazoratni takomillashtirishda muhim rol o'ynaydi. Sun'iy intellekt, ma'lumotlar tahlili, blokcheyn va bulutli hisoblash banklarning risklarni boshqarish, mijozlar bilan aloqalarini yaxshilash va ichki nazorat tizimlarini mustahkamlashda samarali vositalardir. Banklar ushbu texnologiyalarni joriy etish orqali o'z faoliyatlarini yanada samarali va xavfsiz tarzda amalga oshirishlari mumkin. Natijada, banklar nafaqat o'zlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlaydilar, balki mijozlar ishonchini ham oshiradilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Chumakova E.V., Korneev D.G., Gasparian M.S. (2023). Assessment of the bank's operational risk criticality level based on neural network technologies. Прикладная информатика, 18(2):103-115. doi: 10.37791/2687-0649-2023-18-2-103-115

2. John, R., Anderson. (2023). Risks of Banking Transformation in Digitalization. Smart Innovation, Systems and Technologies, doi: 10.1007/978-981-19-7411-3_38
3. Mamadiyarov Z.T. (2021) Risk Management in the Remote Provision of Banking Services in the Conditions of Digital Transformation of Banks. ICFNDS 2021: The 5th International Conference on Future Networks & Distributed Systems December 2021, pp 311–317 <https://doi.org/10.1145/3508072.3508119>
4. Mamadiyarov, Z., & Karimov, K. (2024). TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKI VA UNI BOSHQARISH USULLARI. Страховой рынок Узбекистана, 1(6), 57–60. извлечено от <https://insurance.tsue.uz/index.php/journal/article/view/105>

